

Människans fortsatta historia – från Adam till Noach

Nu fortsätter jag vandringen genom urhistorien genom att gå igenom människans fortsatta historia: 1 Mos 5:1–6:8.¹

Kapitelindelningen i urhistorien är missvisande i flera fall, så även här. Människans fortsatta historia omfattar utöver kapitel fem även de åtta första verserna av kapitel sex. Jag kommer att behandla enheten i tre delar. I den här artikeln behandlar jag kapitel fem och i följande artiklar behandlar jag de intressanta verserna i kapitel sex.

Den här enheten består av tre element: en inledning, Adams släktlista genom Shet samt en avslutning som utgörs av verserna i kapitel sex.

Inledningen

Detta är skriften om den fortsatta historien om människan

Den dag Gud var att skapa människan.

Till Guds likhet gjorde han henne, man och kvinna skapade han dem.

Och han välsignade dem.

Och han kallade deras namn människa den dag de skapades

Det första man kan notera är att *en skrift* nämns i det som utgör överskriften för enheten. Ordet för skrift är *sefer*. Det kan beteckna en skrift på vilket material som helst. Det här tyder på att texten går tillbaka på skriftliga källor och inte enbart på muntligt överfört material. Det som sedan följer är en introduktion. I den sammanlänkar författaren med skapelseberättelsen genom att, med variation, återge det som sägs i Första Moseboken 1:27–28:

Gud skapade människan till sin avbild.

Till Guds avbild skapade han henne, man och kvinna skapade han dem.

Och Gud välsignade dem.

Men varför översätter jag ”människan” och inte ”Adam” som man vanligen gör i överskriften? På hebreiska betyder ordet *adam* människa. Vanligen använder hebreiskan *adam* i bestämd form om man avser människa och *adam* i obestämd form om man avser personen Adam.

¹ Den som blir intresserad av att veta mer kan vända sig till www.urhistorien.com där allt material jag bygger artiklarna på finns publicerat. Materialet kan även beställas i bokform via SLEF-Media. På hemsidan finns även en länk till min YouTube-kanal som jag håller på och utvecklar.

I överskriften och introduktionen nämns *adam* i obestämd form tre gånger. De två sista tillfällena är det självklart att man ska förstå ordet som ”människa”. Jag tror att man ska förstå *adam* på samma sätt även den första gången. Det finns två orsaker till det.

Den första orsaken är att enheten inte slutar med den tionde generationen efter Adam, enheten fortsätter åtta verser till. Det innebär att enheten behandlar människans historia ända från den första generationen till dess att floden står för dörren.

Den andra orsaken uppenbarar sig om man betraktar Bibelns första enheter. Urhistorien inleds med skapelseberättelsen som inte är en fortsatt historia på någonting. Himmels och jordens fortsatta historia inleds med att himmel och jord finns, men inte människan, och nu inleds denna andra fortsatta historia när människan finns och den berättar om hennes fortsatta historia ända fram till floden. Mot bakgrund av detta anser jag det väl motiverat att benämna enheten människans fortsatta historia, inte bara Adams.

Adams släktlista genom Shet

Det som upptar resten av kapitel fem är Adams släktlista genom Shet. Först presenteras två generationer som redan nämnts i slutet av kapitel fyra, Shet och Enosh. Men det som författaren presenterar nu är idel ny information. Genom detta sammanlänkar författaren även med den föregående enheten, himmels och jordens fortsatta historia. Således sammanlänkas människans fortsatta historia med allt som har föregått den, såväl skapelseberättelsen som himmels och jordens fortsatta historia.

Släktlistan består av tio generationer fram till Noach varefter Noachs tre söner nämns som en elfte generation. Släktlistan följer ett grundmönster som ser ut så här:

Och levde Enosh 90 år

Och han avlade Kenan

Och levde Enosh efter att han avlat Kenan 15 år och 800 år

Och han avlade söner och döttrar

Och var alla Enoshs dagar 5 år och 900 år

Och han dog

Författaren berättar alltså åldern då sonen avlades, hur länge han levde efter det, att han fick fler söner och döttrar, hans totala ålder och sist konstateras att han dog.

Det är värt att notera att antalet söner och döttrar som föddes är okänt. Det gäller också Adam. Förutom de tre söner som tidigare namngetts – Kain, Abel och Shet – fick även Adam ett okänt antal söner och döttrar ytterligare. Ibland hör man frågan ”vem gifte sig Kain med?” när inga döttrar nämns i berättelsen om Kain och Abel. Svaret finns här: med någon av de döttrar som inte är namngivna.

Vid första anblicken är släktlistan monoton. Men så är det inte. Författaren använder tekniken att variera monoton upprepning med variation för att på så sätt lyfta fram det som han vill

betona. Variationerna finns i början av släktlistan samt i slutet. Närmare bestämt i generation ett och två, sju, samt nio och tio. Totalt finns 17 variationer i de tio generationerna fram till Noach.

Vilka personer dyker då upp i de senare generationerna som betonas? Den sjunde är Chanoch. Det står att han "vandrade med Gud". Exakt samma uttryck används endast om *en* annan person i GT, nämligen Noach. Men det är inte det mest intressanta med denna sjunde generation. I slutet av varje generation, innan den sjunde, står det hur gamla de blev och sist att de dog. Men inte så om Chanoch, i stället står det:

Och vandrade Chanoch med Gud och var inte mer, för tog honom Gud

Den naturligaste förståelsen är att han inte dog som alla andra gjorde. Gud tog honom när han var 365 år gammal.

Man kan också notera att den sjunde generationen i Kains släktled är Lemech, han som skröt inför sina kvinnor och sa:

*En man dödar jag för mitt sår och en yngling för min skråma
Sjufalt hämnad blir Kain men Lemech sjuttio och sju*

Författaren kontrasterar på så sätt den sjunde generationen i vardera släktavlan. Shets släkt är annorlunda än Kains.

I generation åtta presenteras Bibelns äldsta man: Metushelach. Han blev 969 år. Jag återkommer till åldrarna senare.

Sedan drar det ihop sig i slutet. Generation nio låter så här:

*Och levde Lemech 182 år. Och han avlade en son. Och han kallade hans namn Noach
sägande: Denna ska ge oss lättnad från vårt arbete, ja från våra händers möda med den
mark som HERREN förbannat*

*Och levde Lemech efter att han avlat Noach 595 år. Och han avlade söner och döttrar. Och
var alla Lemechs dagar 777 år. Och han dog.*

Livstiden 777 är knappast en slump. För första gången ges här en motivering för namnet. Det är en ordlek på hebreiska som tyvärr är omöjlig att återge på svenska. På hebreiska anspelar såväl "lättnad" som "möda" på namnet Noach. En motivering till ett namn har inte förekommit tidigare i kapitel fem, men nog i berättelsen om Kain och Abel där en motivering för namnen Kain och Shet ges.

Den tionde generationen sticker sedan ut på flera sätt. För det första presenteras inte *en* son utan *tre*. För det andra saknas halva Noachs födelseformel. Det berättas inte att han avlade

söner och döttrar eller hur länge han levde. Det här lämnar läsaren med frågor. Vad är det med denne Noach? Vi vet bakgrunden till hans namn, men det är svårt att förstå motiveringen. Varför saknas halva födelseformeln, varför presenteras tre söner och inte en?

Svaren på de här frågorna ges inte nu, men nog senare. Författaren lyckas fånga den uppmärksamme läsarens intresse genom sin komposition av texten. Noachs födelseformel avslutas nog, men först i slutet av nästa enhet.

De höga åldrarna

Jag ska avslutningsvis kommentera de anmärkningsvärda åldersangivelser som finns i släktlistan. Rekordet är Metushelachs 969 år och ynglingen i gänget är Chanoch med sina 365 år. Jag vill bara påpeka några aspekter.

I dag lever ingen i närheten av sådana åldrar, det är en självklarhet. Intressant nog säger Gud i Första Moseboken 6:3 att människans levnadstid ska begränsas till 120 år. Om man googlar på världens äldsta människa får man läsa att hon blev 122 år gammal. Det förekommer att någon närmar sig 120 år, men i dag är det en gräns som i praktiken inte överskrids. Den äldsta nulevande människan är 118 år.

Det betyder inte att det är en omöjlighet att människan kunde leva mycket längre innan floden, människans nuvarande gräns proklamerades av Gud själv och innan det vittnar Bibeln om att det var annorlunda.

Att människan levde mycket längre innan floden är också i harmoni med vittnesmål från andra källor i den antika främre orienten. I den sumeriska kungalistan regerar kungarna innan floden astronomiska perioder, upp till tiotusentals år. Kanske återspeglar även den listan ett minne av att man levde mycket längre innan floden.

Det är också ett faktum att längden på ett livsspann inte säger något om en persons historicitet. Enmebaragesi, som var kung i staden Kish, anges ha kommit upp i en ålder på 900 år. Inte desto mindre har han efterlämnat inskriptioner efter sig. Han var alltså en historisk person sin angivna ålder till trots.

Huruvida man ska förstå åldrarna som den tid mänskorna faktiskt levde eller om de ska förstås på något annat sätt behöver man kanske inte vara dogmatisk om. Men man har inte hittat någon bra alternativ tolkningsmetod som löser ”problemet”.

Jag nöjer mig med att konstatera att Bibeln omvittnar att människan innan floden levde upp till åtta gånger längre än dagens människa förmår leva. Jag konstaterar också att en hög ålder inte säger någonting om en persons historicitet. I harmoni med Första Moseboken 6:3 lever inte människan längre mer än 120 år – i de flesta fall 70 eller 80 år om krafterna står bi, i enlighet med Psaltaren 90:10.

Telescoping

Kan man då använda åldersangivelserna för att räkna ut tiden mellan människans skapelse och floden? På basis av vad man i dag vet om hur släkttistor användes är svaret nej. Släkttistor användes så att man kunde hoppa över ett okänt antal generationer för att begränsa omfattningen. Antalet generationer överskrider som regel inte tio eller fjorton. Tekniken att hoppa om generationer kallas *telescoping*. Man hoppade i allmänhet om generationerna i mitten av släkttistan, inte de i slutet eller början.

Att man använder sig av den tekniken har ingenting med bristande historicitet att göra. Den assyriske kung Adad-nirari III, som regerade kring 800 f.Kr., har en släkttista som lämnar bort totalt 70 släktled mellan sin anfader Enlil-kapkapi och Adad-nirari II. Alla de namn som anges är dock historiska kungar som verkligen var hans anfäder.

Jag kan ge ett enkelt exempel hur det kunde bli. Min farfar hette Matts och min pappa Åke. Min son heter Isak. Matts var 45 år då han blev far till Åke. Använder man *telescoping* skulle det bli så här: När Matts var 45 år avlade han Isak. I verkligheten skiljer det inte 45 år utan 117 år mellan dem, men det är korrekt att Matts är Isaks anfader och att Matts var 45 år då han fick den son som blev Isaks farfar.

Med hjälp av drygt 400 ord har författaren tagit oss från Adam till Noach och hans tre söner. Det som nu följer är enhetens avslutning. De åtta verserna hör till de mest missförstådda och svårtolkade verserna i hela Bibeln. Men de är också oerhört intressanta och fascinerande verser. Till dem återkommer jag i nästa artikel.